
MINA TASKOVIĆ

KINESKI NARODNI INSTRUMENTI I MUZIKA

Kineska narodna muzika je u toku svog razvoja podarila veliki broj različitih muzičkih oblika, raznovrsnih dela i mnogo izvanrednih izvođača. Još za vremena dinastije Čou, kada je i postavljen sistem ritualne muzike, dvorski činovnici i književnici koji su učestvovali u kreiranju tog sistema bili su u obavezi da ovladaju tehnikom sviranja na jednom ili na dva muzička instrumenta. Ova tradicija trajala je oko 3000 godina. Dvorski činovnici, učeni ljudi, čak i carevi, imali su učešća u kreiranju muzike. Muzika se zapisivala, tako da je do danas sačuvano oko 3000 muzičkih dela sa oko 150 različitih interpretacija, pisanih za instrument guqin (guqin). Većina klasičnih muzičkih dela, uključujući i ona pisana za lautu i druge žičane instrumente, datira još od kraja dinastije Ming početka dinastije Čing. Klasična kineska muzika se često posmatra u okviru dva pravca: ansambl i solo muzike.

Forme i kompozicije ansambl muzike

Kineska klasična ansambl muzika ima različite izvore porekla, muzičke oblike, izvođenja i načine prenošenja. Uopšteno govoreći, geografsko poreklo je njena karakteristika raspoznavanja. Muzika duvačkih i udaračkih instrumenata karakteristična je za severni deo Kine i obuhvata muziku duvačkih i udaračkih instrumenata Siana, “badato” muziku provincije Liaoning i *shipan* muziku grada Luojanga. Za južni deo Kine karakteristična je muzika gonga i doboša južnih pro-

vincija Đingsu i Fučou, *longchui* muzika provincije Čuančou i *shiban* muzika jugozapadne provincije Fudien. U kategoriju muzike žičanih i duvačkih instrumenata spadaju pesme južnog dela provincije Fudien, poezija Caočoua u pratnji žičanih instrumenata, muzika provincije Guangdong, muzika žičanih i duvačkih instrumenata oblasti Jangcea i muzika žičanih instrumenata sa severa. Raspodela umetničkih grupa, koje su izvodile razne vrste narodne muzike, bila je u tesnoj vezi sa sistemom muzike kojeg je određivao feudalni, carski dvor. Tadašnje carske prestonice danas su mesta gde se ova vrsta muzike izvodi i prenosi. (Orkestarska muzika Siana datira još iz vremena dinastije Tang kada je Sian bio prestonica; muzika hrama Dasianguo kod grada Kaifenga razvila se za vreme dinastije Sung kada je taj grad bio prestonica; muzika hrama Cihua i muzika duvačkog orkestra provincije Hebei razvijala se za vreme dinastija Liao, Đin, Juan, Ming i Čing kada je Beiding bio prestonica.) Muzičari grada Čengdea, letnje palate dinastije Čing u provinciji Hebei, i danas izvode dvorsku muziku uprkos činjenici da je dinastija Čing deo istorije. Jedna veoma važna komponenta kineske muzičke umetnosti je i činjenica da narodni muzičari poseduju velike umetničke sposobnosti i vladaju različitim drevnim tehnikama sviranja.

Vrste muzike duvačkih i udaračkih instrumenata

Muzika duvačkih i udaračkih instrumenata je jedan od najzastupljenijih oblika kineske muzike. Sve važne događaje iz života običnog čoveka (venčanja, sahrane, festivale) narodni izvođač dočaravao je duvanjem flauta i udaranjem gonga i doboša. Jedan od najpopularnijih narodnih instrumenata je *suona* (truba). Suona je kupastog oblika. Telo je izrađeno od drveta na kome se nalazi osam rupa (sedam napred i jedna pozadi). Na jednom kraju se nalazi tanka bakarna cevčica sa vezom od trske, a na drugom šupljina kao kod trube.

Najpoznatije delo komponovano za *suonau* je "Serenada sto ptica feniksu" koje je praktično svakidašnje u provincijama Šandung, Anhui, Henan i Hebei. Posle nadahnutog uvoda ove kompozicije orkestar se stišava i postepeno postaje pratnja, pozadina melodiji *suonae*. Ptičiji cvrkut dočaran je virtuosnom i zviždakavom melodijom *suna-e*. Bliskost imitacije ptičijem cvrkutu izražava ljudsku ljubav prema prirodi i inten-

zivno promatranje života običnog čoveka očima nadarenog umetnika.

Klasična melodija komponovana za *suonau* “Mladice cveća” je tužni komad iz repertoara muzike duvačkih i udaračkih instrumenata provincije Šandong. U ovoj kompoziciji *souna* služi za prikaz “plačnog tona”. Za razliku od nje, vesela Ču melodija “Male rumene bre-skve” predstavlja stil brzog sviranja sa velikim brojem varijacija.

Prema muzikologu Jang Juanhengu (Yang Yuanheng), vodeći izvođač muzike komponovane za flautu ovog veka, izvodi poznatu kompoziciju “Večna radost” u sličnom obliku kao što je izvedena za vreme dinastije Tang. Svečanost i jednostavnost ove melodije, česte varijacije i promene tonova daju muzici jednu posebnu dimenziju u kojoj se ogleda uticaj dinastije Tang.

Melodija komponovana za fagot “Magarci na ispaši” potiče iz centralnog dela provincije Hebei i karakteristična je za severni stil. Lagani deo ove kompozicije oslikava bogatstvo i optimizam seljaka kao i njihov otvoren i mio karakter. Brži deo je virtuozan i veseo, dok je melodija opuštajuća i harmonična. Ovi efekti postignuti su uz pomoć fagota, nizom tehnika, uključujući preskakanje perioda i trilovanje. Narodnoj instrumentalnoj muzici provincije Hebei pripada i kompozicija “Rečne vode”. Delo izvorno komponovano za duvačke instrumente koje je 1950. godine Vang Šilu (Wang Shilu) prekomponovano za izvođenje na flauti. Danas se izvodi kao solo komad na dve flaute.

Muzika duvačkih i žičanih instrumenata sa juga oblasti Jangcea

Ova ansambl muzika vodi poreklo iz provincija Điangsu i Čedjang i razvija se pod uticajem stila Šangaja. Glavni instrumenti koji se koriste za izvođenje ove muzike su *erhu*, *pipa*, *jangcín*, trožičani instrumenti i *di*, *šeng*, *sjao* duvački instrumenti. Udarачki instrumenti, kao gong i doboš, ponekad su uključeni u ove vrste ansambla. Broj izvođača varira od dvoje, troje pa sve do sedmoro, osmoro. U toku izvođenja svaki instrument ponaosob učestvuje u oblikovanju harmonije. Melodiju odlikuju česte varijacije; stil je prefinjen, miran, oslikava marljiv, kritički i spartanski karakter ljudi koji naseljavaju oblasti oko južnog toka Jangcea.

Jedna od najpoznatijih kompozicija ovog muzičkog stila je *Zhounghua Linban*. Ona se temelji na osnovama Lao Liubana, ali miran i kitnjast stil je razlikuju od osnovne melodije. Slobodnijeg je i sporijeg ritma (jedan takt originalnog dela biva zamenjen sa dva ili četiri nova takta), melodija je lirskog karaktera što je karakteristično za muzički stil oblasti oko južnog toka Jangcea.

Poznata melodija *Ću Sihe Ruyi* takođe je jedno od prepoznatljivih dela južnog stila. Komponovana je iz osam delova, melodija koje su pisane na teme različitih pesama i koje kopiraju jedna drugu po tempu i raspoloženju. Svaka od ovih osam melodija se izvodi na jednom instrumentu. Instrumenti predaju melodiju jedan drugom, tako da se može primetiti tehnika upoređivanja i povezivanja posebnih izvođenja sa orkestarskim izvođenjem. Te varijacije komada “Sihe” poslužile su kao ukras kompozicijama “Yunqing” i “Pesma o radosti”. Komad “Sanliu” (u originalu “Meihua Sannong”) je takođe komponovan od nekoliko različitih melodija. Ova vrsta “kružnog” pokreta je česta u kineskoj instrumentalnoj muzici.

Muzika provincije Guangdong

Početak ovog veka ne samo u Kini nego i u inostranstvu, muzika oblasti Guangčoua i delte Biserne reke, počela je da stiče veliku reputaciju i veliki broj sledbenika.

Ranije ansamble su sačinjavali dvožičani instrument, *tićin* (instrument nalik *banhuu*), trožičani instrument, *juećin* i horizontalna flauta. Takvi sastavi su zvani ansambli “pet okvira” ili “teške grupe”. Solo muzika provincije Guangdong se najčešće izvodila na instrumentu *pipa* i na *jangćinu*. Sredinom dvadesetog veka glavni instrument je postao *gaohu*, na kome se često u pratnji *jangćina* i *ćinćina* izvodila muzika. Ovaj trio poznat je i kao trio “mekih gudala”. *Gaohu* je u osnovi sličan instrument *erhuu*, samo nešto manje muzičke kutije. Početkom dvadesetog veka, narodni umetnik Lu Venčeng (Lu Wencheng) zamenjuje svilene žice *erhua* čeličnim, povećavajući tonalitet za četiri, pet oktava i davajući zvuku svetliju boju tonova. Lu Venčeng je tokom svog izvođenja muzičku kutiju držao između nogu radi lakše kontrole visine tonova.

Muzika provincije Guangdong je pogodna za oslikavanje životnih situacija i ljudskih osećanja. Ona se ne bavi političkim i društvenim pitanjima već opisima pejzaža i predstava koje se odnose na osećanje spo-

koja i mira. Jedna od najranijih kompozicija ovog žanra je “Kiša na zelenom lišću”. Njena glatka i živa melodija oslikava prijatno raspoloženje života na jugu Kine. Tonovi su čisti i pogodni za dočaravanje zvuka lelujanja lišća na kiši i zadovoljstva koje ljudi osećaju nakon dugog perioda suše.

Kompozicija “Gladan konj trese svoje praporke” je rezultat prekomponovanja instrumentalnog komada pisanog za *pipa*-u u komad pisan za žičane instrumente. Melodiju oblikuju čisti tonovi, osmotaktni ritam. Istaknuti tonovi sol i fa uspevaju predstaviti gladnog konja koji zveckanjem praporaka želi skrenuti gospodarevu pažnju.

Reprezentativno delo majstora muzike iz provincije Guangdong, Lu Venčenga je i kompozicija “Jesenji Mesec nad mirnim jezerom”. Ovu melodiju Lu Venčeng je komponovao u znak divljenja predivnom pejzažu Zapadnog jezera koji je imao priliku da vidi tokom svoje posete Hangčouu. Melodija ima i elemente narodne muzike provincije Čediang sa stilom muzike iz Guangdonga.

Jedna od najizuzetnijih melodija u kineskoj instrumentalnoj muzici je “Zmajev let i igra feniksa”. U periodu dočeka smene godišnjih doba, na festivalima zmajev ples sa lampionima je nezamenjiva igra. U kineskoj psihologiji zmajevi i feniksi simbolizuju blagostanje i povoljnost. Melodija “Zmajev let i igra feniksa” služi se sinkopom (muzičkom figurom), čistim tonovima malog gonga, *suonae* i harmoničnim tonovi žičanih instrumenata koji stvaraju veselu atmosferu.

Tradicionalno instrumentalno delo “Han palata na jesenjoj mesečini” (poznata i kao “Tri ribnjaka ogledaju Mesec”) nekoliko puta je bilo prekomponovano tako da je sadašnji oblik ove melodije daleko od originala. Prvobitno se radilo o tužnoj melodiji severnog stila dok kasnije nije izgubljen taj tužni ton i pridodat senzibilitet muzike iz Guangdonga.

Muzika oblasti Čaošan

Klasična forma ove narodne muzike popularna je u ravninama Čaošan u provinciji Guangdong i u delu provincije Fudien. Začeta na centralnim ravninama, došavši u oblast Čaošan, pod uticajem lokalnog dijalekta i temperamenta poprima nove oblike. U interakciji sa lokalnom muzikom i muzičkim elementima Jijanga, Kungćua, Hana i Čina razvija se ova narodna

muzika. Izvodi se uz pomoć više različitih instrumenata uključujući dvožičani instrument, *suonau* i *šenbo* gong. Dvožičani instrument sa svojim oštrim i čistim zvukom se uglavnom koristio pri izvođenju melodičnih pesama. *Šenbo* veliki, širok gong je instrument koji proizvodi mek i prigušen zvuk. Pored ovih instrumenata prilikom izvođenja muzike ovog stila koriste se i *jehu*, *jangcin* i mali trožičani instrument. Muzika oblasti Čaošan je podeljena u dve šire kategorije: enterijernu i eksterijernu. Varijacije eksterijera uglavnom se sviraju na gongu i dobošu dok se varijacije enterijera izvode uz melodične pesme, drevne melodije izvođene na sviralima, uz "lepu" i svetovnu muziku. (Melodične pesme su pesme podešene muzički i svirane na tržačkim instrumentima.) "Lepu muziku" najčešće izvodi solista ili mali ansambl, i često se deli na "tvrdu" i "meku" muziku. Jedna od deset najpoznatijih melodičnih pesama Čaočoua je "Hladne patke se brčkaju u vodi". Slušajući ovu kompoziciju možemo primetiti karakteristike muzike Čaočoua. Kompozicija je podeljena na tri dela. Drugi deo na osnovu elemenata iz prvog dela, pojednostavljuje tonalitet i stvara jedan novi uznemiren ritam koristeći tehniku "kaopai" (tehniku lakih udaraca). "Gospođica Zelena Vrba" je tradicionalno muzičko delo *čeng* i *čaočou* žanra; muzičarima poznato i kao "majka melodičnih pesama". Nju odlikuju tri promene tempa, tačnije postepen prelazak laganih tonova u brže tonove što je karakteristično za ovaj žanr. Poznate melodične pesme ovog žanra su i "Madam Čaođun tuguje" i "Lav se igra sa loptom". "Madam Čaođun tuguje" oslikava tugu dvorske dame Vang Čaođun (Wang Zhaojun) koje je odvedena od kuće i primorana da se uda za poglavicu Huna. Kompozicija "Lav se igra sa loptom" je puna lokalnog kolorita i dočarava igru lavova sa loptom koju izvode narodni igrači za vreme festivala. Melodija je bogata sinkopama (muzička figura gde se spajaju nenaglašeni delovi takta sa naglašenim) i promenama ritma koji iskazuju promene raspoloženja. Česte smene zvuka gonga i promene ritma malih doboša stvaraju posebnu atmosferu i daje poseban sjaj ovom žanru.

Han muzika

Han muzika je nastala u oblasti centralnih ravnica. Narod Hakka ih je migracijom preneo na jug, gde se dugo vremena stapala sa lokalnim muzičkim formama dok nije nastao poseban žanr. Han muzika popu-

larna je u istočnom Guangdungu, južnom Điangsiu, jugozapadnom Fudieniu i na Tajvanu. Za izvođenja ove vrste muzike koriste se instrumenti kao *tousian*, *tihu*, *jehu*, *jangcin*, *juesian*, trožičani instrument, pipa, mala suona, flauta, vertikalna bambusova flauta i šeng. Zavisno do instrumenata postoje: ansambl “hesiansuo” (žičani i instrumenti od bambusa), ansambl “gong, doboš i duvački instrument”, ansambl “cingjue” i ansambl duvačkih instrumenata. Tradicionalne melodije Han se sastoje iz tri dela (deo sporog ritma, deo umerenog ritma i deo brzog ritma). Poslednja dva dela imaju više nota (ili bolje rečeno slova jer Kinezi koriste karaktere umesto nota) nego prethodni. Poznate melodije ovog žanra su “Proleća sto porodica” i “Ljiljani na površini vode”.

Nova ansambl dela

Početak dvadesetog veka pojavljuju se novi muzički oblici, tačnije prekomponovana klasična dela. Najpoznatija melodija ovog novog žanra je “Prolećna mesečina na cveću pokraj reke”. Za temu je uzeta *pipa* melodija Liu Jaočanga (Liu Yaozhang) “Flaute i doboši u sumraku”. Tokom izvođenja pipa se okida sve brže i brže dok se ne postigne efekat udaranja o doboš. Zvuci flaute i pipa-e uspešno dočaravaju pejzaž reke u proleće. Slična dela su “Predivno cveće i pun Mesec”, “Purpurna bambusova melodija” i melodija “Mesec je visoko”.

Moderni kineski kompozitor Nie Er prekomponovao je neka narodna instrumentalna dela kao melodiju “Prolećna zora nad smaragdnom jezerom” i “Divlji ples zlatne zmijske”. U svojoj kompoziciji koristi se nekim drevnim tehnikama sviranja (spiralnom crescendo strukturom) i intenzivnom upotrebom gongova i doboša radi uveseljavanja atmosfere. Ritualnu muziku, korišćenu u operama i za portretisanje likova, uglađuje i postepeno preoblikuje iz tradicionalne *cupai* melodije u čistu instrumentalnu ansambl formu.

Preokret stvoren grupnim, ansambl izvođenjem ostavio je veliki žig na kineskoj muzičkoj kulturi. Ista orkestarska izvođenja *cupai* melodija i danas se mogu čuti u svim krajevima Kine.

Solo muzika

Ćin instrument poznat je i kao *gućin* ili sedmožičani *ćin*. Telo ovog instrumenta je dugačka i uska muzička

kutija napravljena od drveta, ona je 130 cm dugačka, 20 cm široka i 5 cm duboka. Površina *ćina* je napravljena od Paulovnja drveta ili od kineske jele, duž nje je razapeto sedam žica. Na krajevima muzičke kutije umećuto je trinaest tablica od žada; a u podnožju instrumenta, urađenom od Katalpa drveta, nalaze se dve šupljine koje emituju zvuk. Veća šupljina se naziva “feniksov ribnjak”, a manja “zmajevo jezero”. Poznate tehnike sviranja na *ćinu* su: solističko izvođenje (recital), trljanje, trzanje, koncentrisanje pokretljivih i harmoničnih tonova. Instrument *ćin* bogato dočara-va različite boje tonova meke i odabrane melodije.

Gućin je reprezentativan instrument klasične kineske muzičke kulture. Zbog otelotvorenja tradicionalnih kulturnih vrednosti, bistrine, finoće i jednostavnosti, umeće sviranja na *gućinu* bila je jedna od četiri teme izučavanja zajedno sa šahom, kaligrafijom i slikarstvom. Filozofi, umetnici kao Konfucije, Cai Jung, Ći Kang bili su majstori na *gućinu*. Još od Južne dinastije Sung majstori na *gućinu* su bili izuzetno cenjeni. Svi Kinezi dobro znaju priče o tome kako je Sima Sjangžu (Sima Xiangru) osvojio ženu svirajući *gućin* i o podvizima majstora na *gućinu* Bo Ja i Ćung Cićia. Stari zapisi sadrže veliki broj rasprava o ovom instrumentu. To su jedne od prvih oblika kineske estetske misli. Sačuvano je nekoliko hiljada muzičkih komada pisanih za *gućin*. Oni su se prenosili godinama sa kolena na koleno generacijam muzičkih majstora. Uprkos tome što su kompozicije zapisivane, i to uprošćenim karakterima, ritam nije bio određen. To je omogućilo veliki broj različitih interpretacija i muzičkih škola koje su cenile umeće sviranja na *gućinu*. Najistaknutiji majstori na *gućinu* u Kini su: Vang Lu (Wang Lu), Guan Pinghu, Ćang Cićien (Zhang Ziqian), Vu Ćinglue (Wu Jinglue) i Gu Meigeng.

Poznatu kompoziciju pisanu za *gućin* “Pripiti ribar naveče peva” komponovali su Pi Žisiu (Pi Rixiu) i Lu Guimeng za vreme dinastije Tang. Danas se najčešće izvodi u interpretaciji Ćang Kungšana (Zhang Kongshan) iz Sičuan škole. Melodija oslikava ribara koji veslajući svoj čamac uživa u okolini. Muzika počinje u niskom tonalitetu i nastavlja ravnomernim tempom. Melodija je bogata kadencama (spuštanje tonova). Kroz ponavljanje ritmičkih sinkopa, smenjivanjem svetlih i tamnih tonova oslikana su ribareva osećanja i raspoloženja.

Kompoziciju pisanu za citru “Pijanica” komponovao je jedan od sedmorice iz bambusovog gaja, Žuan Ći

(Ruan Ji), za vreme dinastije Veia, dinastije Đin i perioda Severnih i Južnih dinastija. Komad govori o šalama pijanice Žuan Đia, u osnovi da bi se pisac udaljio od politike a u stvari je prepuna skrivenih značenja. Melodija “Divlja guska sleće na pesak” se prvi put pojavila u knjizi “Drevna muzika glavnog toka” iz 1634. godine. Ova kompozicija je obožavana od strane *gućin* majstora i tokom istorije pretrpela je mnoge redukcije. “Divlja guska sleće na pesak” je jedna od najizvođenijih *gućin* komada. Verzija Čang Cićiena odlikuje se temom čistog jesenjeg neba, pšenične ravnice kraj reke i labuda koji leti i plače. Melodija iskazuje mrtvilo u pokretu i pokret u mrtvilu, izazivajući osećanje mira.

Kompozicija “Voda koja teče” prvi put se pojavila u “Misterioznim i tajnim muzičkim zapisima” gde je povezana sa legendom o muzičarima Bo Janu i Čung Cićinu iz perioda Proleća i jeseni. Komad je podeljen na četir dela. Prvi deo, kroz duboke tonove, bistru i tečnu melodiju, dočarava planinske vrhove u oblacima i usamljene vodopade. Drugi deo se razvija neprekidnim tokom, kao kapi vode koje se skupljaju i zajedno formiraju potočić. Treći deo, pomoću nižih tonova, dočarava žubor strmih vodopada i brzaka. Finalni deo povezuje sve tako što ubacuje odjeke u vidu prethodnih delova. Spori odjeci energičnih voda predstavljaju himnu počasti kineske ljubavi prema prirodi. Takođe jedna od poznatijih melodija je i “Guangling San” (“Kralj Guangling-a”). Guangling je drevni naziv mesta a San je oblik klasične *daću* melodije. U pozadini ovog komada je priča o smaknuću Sja Liea (Xia Lie) od strane Nie Čenga za vreme Zaraćenih država. Osećanje koje preovladava u ovom komadu je osećanje gneva, besa i rasrdenosti. Đi Kang, koga je zadesila nesreća da bude izbačen iz Sima klana, zbog suprotstavljanja njihovom monopolu moći, svira ovu melodiju kao znak protesta protiv Sima klana. To znači da je “Guangling San” preko hiljadu godina starija od svog prvog zapisa u “Misterioznim i tajnim muzičkim zapisima” gde je zabeležena kao *daću* melodija iz dvadesetpet sekvenci. Ova melodija je jedno od najpoznatijih dela u istoriji kineske muzike, retko remek-delo *gućin* muzike zbog svog strasnog tona pobune protiv stare vladajuće elite. Još jedna poznata kompozicija pisana za *gućin* “Vode i oblaci reka Sjao i Sjang” zapisana je u “Misterioznim i tajnim muzičkim zapisima”. Nju je komponovao Guo Čuvang iz Čeđiang škole iz perioda dinastije Sung. Prema zapisima

Gu Čuvang bežeći od invazije sa severa traži utočište blizu Hengšana u provinciji Hunan. Dok je tamo boravio, diveći se visoravni Điuji, Često se pitao gde se sastaju reke Sjao i Sjang. Briga o ugroženoj zemlji, tuga zbog svog života skitnice uticala je na njega da stvori ovo delo.

Pipa. Najraniji poznat oblik *pipa* instrumenta vodi poreklo iz vremena dinastije Ćin. Instrument *pipa* ima dugačak vrat, površinu od kože, okruglu muzičku kutiju i tokom sviranja drži se uspravno. Kada je dinastiju Ćin zamenila dinastija Han ovaj instrument uz velike promene stvorio je nove instrumente *žuan*, *ćin-ćin*, *juećin*. Svi ovi oblaci *pipa* instrumenta imaju zajedničko uspravan vrat i okruglu muzičku kutiju. Zakrivljen vrat ulazi u modu još u vreme kraljevstva Vei. Slični instrumenti kao *guici* *pipa* i *hulei* bili su oblika prepolovljene kruške i poznati kao “hućin” instrumenti. Ovaj period je samo vrh u istoriji ovog instrumenta. Sa kraja dinastije Tang i početka dinastije Sung *pipa* je bila podložna stalnim promenama sve dok nije zauzela oblik koji i danas ima, muzičke kutije oblika prepolovljene kruške, gornje ivice od Paulovnija drveta, vrata nakrivljenog unazad sa “siang” i “pin” ukrasima na telu i vratu instrumenta, sa pet žica i pet oktava. Dve velike promene koje su se odigrale u istoriji ovog instrumenta su: način njegovog držanja prilikom sviranja, uspravno umesto horizontalno i upotreba pet prstiju prilikom okidanja žica umesto korišćenja trzalice. U dvadesetom veku uz besprekidan trud velikog broja izvođača i kompozitora pojavilo se veliki broj različitih tehnika i sastava što je uslovalo da danas u Kini *pipa* predstavlja najpopularniji instrument za solo izvođenje, izvođenje uz pratnju i grupno izvođenje. Najpoznatiji majstori na *pipa*-i su Li Tingsung (Li Tingsong), Vei Čungjue (Wei Zhongyue), Liu Dehai i Liu Šičeng (Liu Shicheng).

Jedna od najznačajnijih kompozicija pisanih za *pipa*-u je “Okružen sa svih strana” poznata i kao “Država Han osvaja državu Ću”. Zapisi ove kompozicije se prvi put pojavljuju u kolekciji zapisa o *pipa*-i iz 1819. godine. Kolekcija “Sunčana dvorana” iz vremena dinastije Ming sadrži slike majstora na *pipa*-i Jang Jingcenga kako svira ovu melodiju. Melodija žanra ratnih pesama u pozadini sadrži priču o borbi između Liu Banga kralja države Han i Sjang Jua (Xiang Yu) kralja države Ću i njihov konačni obračun kod Gaisjaa (Gaixia) 202. godine pre nove ere. Komad veliča pobeđu Liu Banga dok je melodija prožeta uzbuđljivim

prikazom borbe i junaštva. Njena narativna konstrukcija je podeljena u tri dela. Prvi deo opisuje pripreme za bitku, podizanje šatora, okupljanje vojske, formiranje četa i odlazak u borbu. Drugi deo priča o bojnopolju, zasedi, bici na Kurinjem brdu i bici na brdu Điuji. Treći deo govori o porazu Sien Jua (Xian Yu), njegovom samoubistvu pokraj reke Vu, o pobedničkom slavlju vojske Liu Banga. Kompozicija koja se isto bavi temom bitke za Gaisia, ali iz drugčijeg ugla je “General skida svoj oklop”. Ova kompozicija se bavi agonijom poraženog Sjang Jua kralja Zapadnog Čua. Pa Kinezi često kažu da je uspešan komad “Opkoljen sa svih strana” a da je neuspešan komad “General skida svoj oklop”. Sa porukom da se junaštvu ne može suditi na osnovu uspeha ili neuspeha “General skida svoj oklop” dočarava nesreću Sjang Jua najvećeg heroja toga vremena. Ove dve kompozicije spadaju u žanr “ratnih oda” komponovanih za *pipa-u*.

Zapisi “Sunčanog prolećnog klasika” (“Sunčani prolećni sneg”) prvi put su se pojavili u “Novim zapisima trinaest daću *pipa* kompozicija Severnih i Južnih škola” iz 1895. godine priređivača Li Fangjuena (Li Fangyuan) za vreme dinastije Čing. Ona pripada žanru lirskih kompozicija, kratka je, vesela i ima veliki broj varijacija koje oslikavaju romantična i poletna osećanja koja budi proleće. Delo koje takode pripada lirskom žanru “Novih zapisa daću *pipa* kompozicija Severnih i Južnih škola” je “Flaute i doboši u sumrak”. Prvi put se pojavila u manuskriptu Vu Vangćinga (Wu Wanqing) iz 1875. godine. Kompozicija dočarava lelujanje čamaca dok flaute i doboši sviraju i čudesnu sliku mirne jesenje večeri pokraj reke okupane mesečinom.

Erhu. Narodni instrument koji je za vreme dinastije Sung bio popularan kao *hućin*. Instrument u zapisima iz dinastije Juan predstavljen je kao moderan *erhu* muzičke kutije izradene od drveta. Muzička kutija može biti okrugla, heksagonalna ili oktagonalna sa jednom stranom pokrivenom zmijskom kožom (ponekad je to koža pitona) dok su na drugoj strani postavljeni muzički ventili. Hućin je žičani instrument sa dve žice od konjske dlake i gudalom od bambusa. Muzički opseg dostiže pet oktava, a ponekad samo četiri oktave. Mnogi muzičari su se pozabavili inovacijama na polju zvuka *erhua*. Najpoznatija kompozicija pisana za erhu u Kini je “Dva proleća utiču na Mesec”. Ovu melodiju je komponovao narodni umetnik iz prve polovine dvadesetog veka Vusi (Wuxi). U avgustu 1950. godine snimili su je Jang Jinliu (Yang

Yinliu) i Cao Anhe. Dve teme koje se prepliću, dopunjuju, mešaju i na kraju spajaju u celinu čine ovo delo prepuno varijacijama. Kompozitor je u melodiju utkao dubok spektar osećanja. Virtuozne varijacije duvačkih tehnika oslikavaju vatrenu, ekspresivnu kompozitorovu tugu zbog gorčine života u društvu toga doba. “Dva proleća utiču na Mesec” je izvanredan primer kineske narodne muzike prepune osećanja.

Danas, vodeći inovator izvođenja na *erhuu* je Tianhua Lin. On je komponovao deset komada pisanih za *erhu*. Njegovo prvo delo “Jecaj bolesnika” (“Anshi” ili “Hushi”) govori o svetu progresivnih kineskih intelektualaca u periodu 1919. godine kada je njihov duh otpora tonuo u tminu i očajanje. Izraz osećanja izazvanih posmatranjem hladne, letnje večeri oslikan je u njegovoj kompoziciji “Noć okupana mesečinom”. Kompozicija je završena tek šest godina nakon njegovog iskustva. Melodija je bistra i razvija se mekano i dopadljivo. “Oda utučenosti” poznata i kao “Radost u gorčini” je direktna ekspresija Liuovih misli i osećanja u trenutku kada je bio potpuno obuzet ambicijom i dok se borio sa nepravednim uslovima. Kompozicija predstavlja veliko razočaranje intelektualne elite tog vremena koja tumara izgubljena bez pogleda u svetliju budućnost. Liu koristi i elemente Zapadne muzike kombinovane sa duvačkim tehnikama kao u melodiji “Pesma o tuzi” (“U nevolji”).

Neka od poznatih dela komponovanih poslednjih godina za *erhu* kao “Balada o Severnom Henanu”, “Naizmenične misli kod Velikog kineskog zida”(koju je za *erhu* i orkestar komponovao Liu Vendin), “Balada o orhideji”(kompozitora Guan Minga) pisane su za celokupnu izvedbu na *erhuu* i imaju osnovu u melodijskom sadržaju kineske narodne muzike.

Banhu instrument sličan po obliku *erhuu* dobio je ime po muzičkoj kutiji koja je prekrivena korom drveta. Osnova kutije je napravljena od čvrstog drveta. Svira se pomoću gudala i njegov domet iznosi od tri do pet oktava. Zbog energije i bistrine tonova *banhu* se često koristi kao pratnja pri izvođenju Severnih kineskih *bangci* melodija, kao i pratnja tradicionalnoj operi i narodnim muzičkim recitalima. Poslednjih godina solo prati “Šanansi paici” melodiju (kompozitora Guo Futuana) i pesmu “Stariji brat se vraća kući iz crvene armije” (kompozitora Čang Čangčenga /Zhang Changcheng/).

Dici je narodni duvački instrument, često opisivan kao flauta od bambusa. Na njemu se nalaze rupica za

duvanje, rupica za zaustavljanje protoka vazduha i šest rupica za prste. Dve rupice najbliže sviraču se koriste za osnovne tonove, odmah zatim slede dve rupice za pomoćne tonove. Muzički opseg *dicia* dostiže dve oktave. U vreme cvetanja opere, doba kasne dinastije Ming i početak dinastije Čing, *dici* je korišćen kao prateći instrument različitih vrsta pozorišnih drama. Poznate su dve osnovne vrste instrumenta *dici*: “bangdi” koji je nešto kraći, ima prodoran, jak ton pogodan za iskazivanje snažnih i živih emocija. Drugi je “ćudi” duži i za pet oktava niži od *bangdia*. Njegovi tonovi su bistri i meki što je pogodno za izražavanje delikatnih i melanholičnih osećanja. Veliki broj tehnika je zastupljeno tokom sviranja na *dicii*: tapkanje, “cvetni jezik”, tehnika povećavanja tonova, tehnika izvijanja glasa, trilovanje i tehnika oštrenja. Poznate melodije pisane za *dici* su: “Zlatne lelujave vrbe”, “Audijencija kod cara”, “Radost susreta”, “Jarebica leti visoko”, “Ptica u senci” i “Prizor Sučou”.

Čeng, instrument uglavnom napravljen od Paulovnja drveta, ima duguljastu muzičku kutiju sa zaobljenim vrhom, žicama sa posebnim držačima koji se mogu pomerati levo, desno uslovljeno varijacijama tonova. Tokom istorije ovaj instrument je poprimao različite forme, danas je to dvadesetjednožičani instrument (neke škole koriste osamnaest ili dvadeset četiri žice). Boja tonova je bistra i meka. Tonovi nastoje da se zadrže što je pogodno za izražavanje melanholičnih osećanja i oslikavanje putujućih oblaka i žubora vode. Najpoznatije škole *čenga* su: u severnom delu škole Henan i Šandung, u provinciji Guangdung škole Čeđiang i Čaočou i u južnom delu škola Hakka. Najvažnije tehnike sviranja na šengu su (izvođene desnom rukom) pridržavanje, zakidanje, povlačenje, okidanje, tehnika dubljenja; (izvođene levom rukom) tehnika zvuka, podrhtavanje, trljanje, tehnika izvijanja tonova i tehnika stalnih i cirkulisanih tonova. Najpoznatija dela komponovana za čeng su “Ribar peva noću” i “Hladne patke se brčkaju u vodi”. Popularno delo dvadesetog veka “Ribar peva noću” komponovano je na temu pesme “Uvod u paviljon Teng Vang” koju je pisao Vang Bo (Wang Bo) za vreme dinastije Tang. Kotrljajući zvuk, karakterističan za ovaj instrument, dočarava predeo jezera i planina okupanih zalazećim suncem. Prikaz ribareve sreće i scene nostalgčnih brodova dostiže visoki stepen umetnosti. Ovo delo na savršen način spaja tehniku sviranja, poeziju, živost i muzički karakter melodije. “Hladne patke se brčkaju

u vodi” je melodija Čaočoua iz provincije Guangdong. Kompozicija je podeljena na tri dela označenih sporim, umerenim i brzim ritmom. Melodija je bogata varijacijama karakterističnim za muziku Čaočoua.

Čin konjska glava je žičani instrument na vrhu zakrivljen u oblik konjske glave. To je narodni instrument konjičkog mongolskog naroda. Muzička kutija je trapezoidnog oblika, ukrašena etničkim motivima. Instrument ima dve žice i opseg od četiri oktave. Svira se gugalom od dlake konjskog repa sa spoljašnje strane žica.

Dongbula je dvožičani instrument Kozaka. Muzička kutija je od drveta i može biti ravna ili nalik tikvi. Vrat je dugačak, vitak i na njemu se nalazi osam do deset markera napravljenih od “kraljice bisera”. Najpopularnije izvođenje pesama je upravo uz ovaj instrument. Osobe koje improvizuju pesmu svirajući *dongbula* zovu se Akeni što znači putujući svirač.

Muzika u staroj Kini nije imala samo zabavljačku ulogu. Muzika, rođena u dubini ljudskog srca bila je izraz kosmičke harmonije. Ona je imala moć da preoblikuje ljudske duše, uzdrma i uznemiri ali isto tako i da harmonizuje i smiri. Muzika je ta koja svojim promenama utiče na ljude, ona je ta koja oslikava sve promene kosmičkog. Konfucije je jednom rekao: “oni koji su dobri nisu toliko vredni kao oni koji su ovladali temeljima muzike”.

